

Välkommen till Begriplig text!

Resultat från Begriplig text

- Stefan Johansson, Begriplig text och Begripsam
- Moa Glantz, Begriplig text och UseIT
- Ester Hedberg, Begriplig text och Dyslexiförbundet

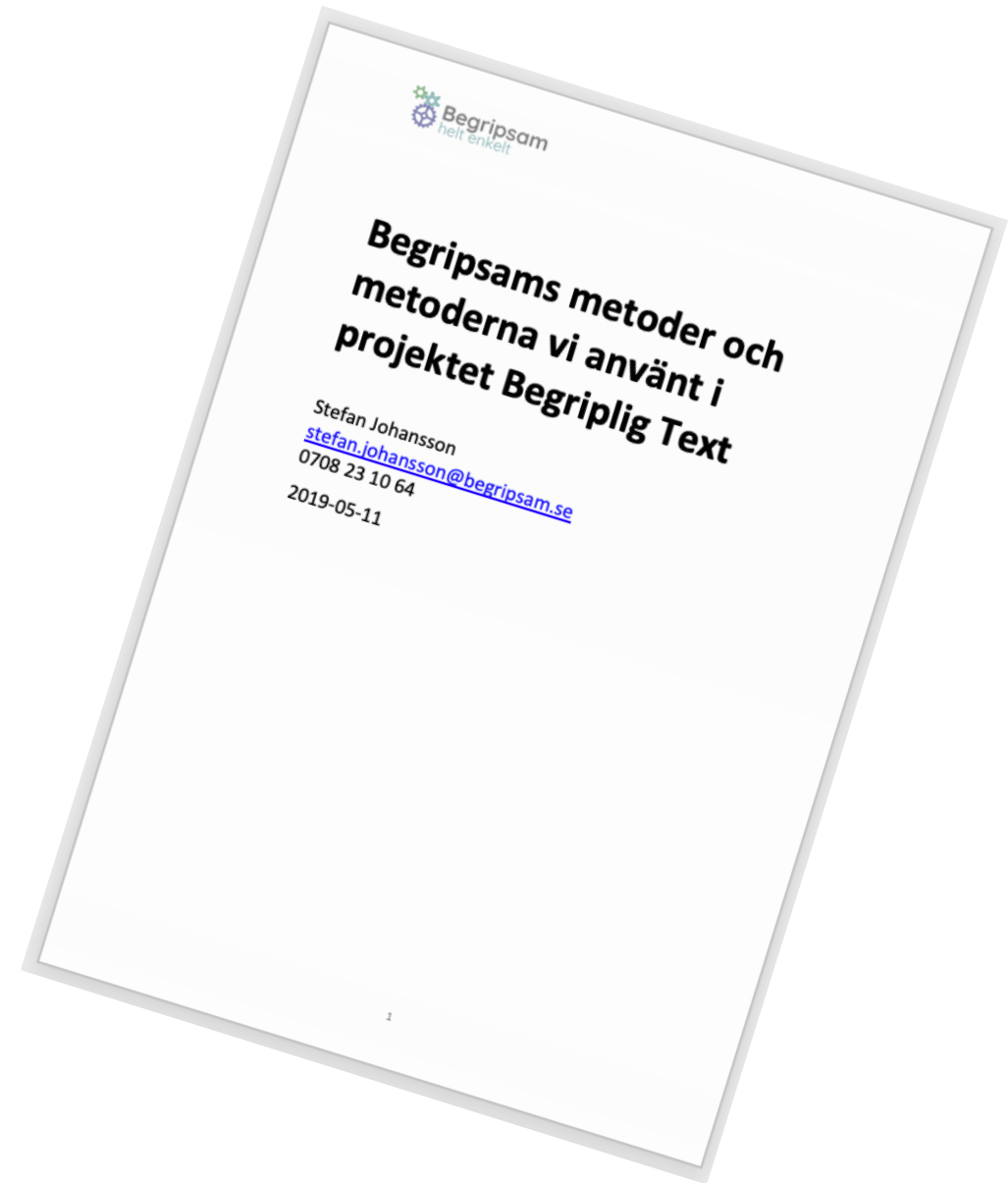
Resultat från Begripligt text

Tre typer av resultat:

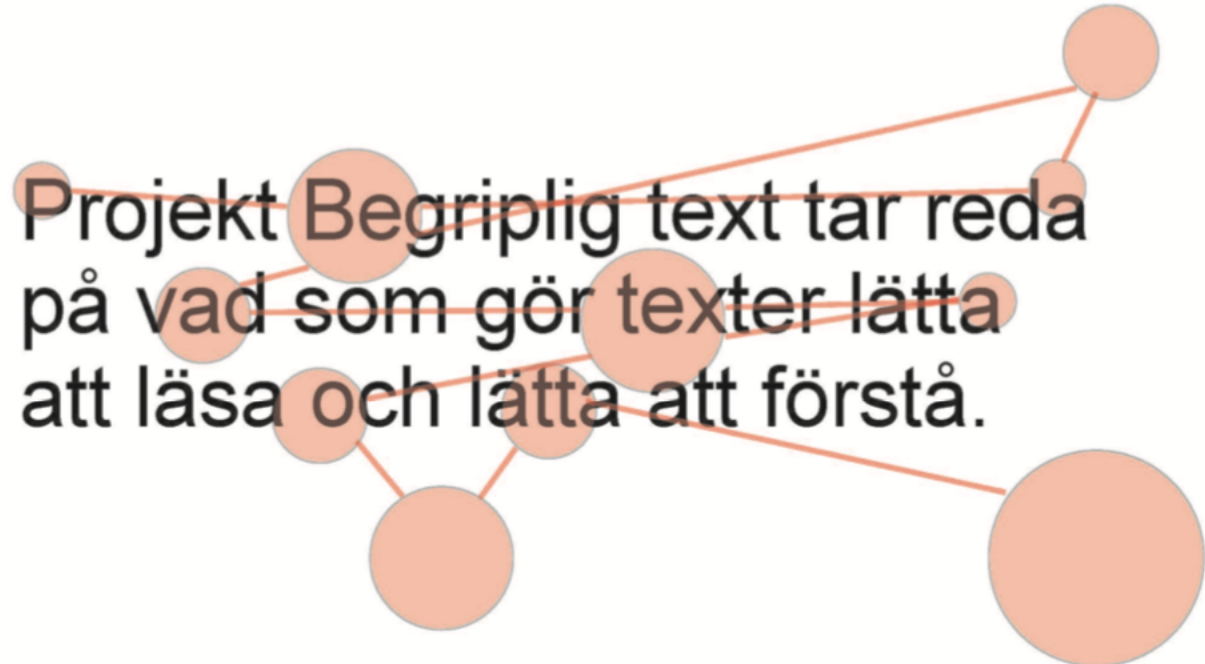
- Arbetsmetoder
- Faktorer som är viktiga för begripligheten
- Informationsmaterial

Arbetsmetoder

- Medvetandegörande metoder
- Kunskapsberikande metoder
- Utvärderande metoder

Medvetandegörande metoder

Projekt Begriplig text tar reda
på vad som gör texter lätta
att läsa och lätta att förstå.

Att bli medveten om hur vi läser är ett bra sätt att starta diskussioner om text.
Alla deltagare i projektet har använt eye-tracker för att få syn på sin egen läsning.

Kunskapsberikande metoder

Testpatrullen testar appar på bio

Har du svårt att hinna läsa textremsan? Det är du inte ensam om.
Vi gick på bio och testade appar som läser upp textremsan.
Vi såg filmen Sameblod.

Lyssna

Visa sammanfattning

Visa nyckelord

Bild: Elli Marja i filmen Sameblod

Dialogen i filmen Sameblod är både på samiska och svenska.
Samiskan är textad. Apparna spelar den upplästa textremsan i synk
med filmen. Du lyssnar på uppläsningen med hörlurar. Bioljudet

Utvärderande metoder

Vilken är bäst av A, B eller C?

Vilket tycker du är viktigast?

Att det går att lyssna på texten

Att det viktigaste i texten kommer först

Start / Så funkar riksdagen / Arbetet i riksdagen / Debatter och beslut i kammaren

Debatter och beslut i kammaren

Kammaren är riksdagens hjärta. Här samlas riksdagens 349 ledamöter för att debattera och besluta om frågor som påverkar din vardag. Alla som vill kan följa debatterna på plats från åhörarlåktaren och direkt eller i efterhand via webb-tv.

VÄLJ

ANSIKTET I DIN SPEGEL

FÖRSTA GÅNGEN EN CHIMPANS får se sig i en spegel tror den av allt att döma att den ser en annan apa. Den försöker leka med den nya bekantskapen, gör grimaser, går bakom spegeln för att söka efter kompisen. Men så småningom blir ansiktet i spegeln en bild av apan själv. Chimpansen börjar använda spegeln för att inspektera detaljer i sitt an-

VÄLJ

SVARA INTE

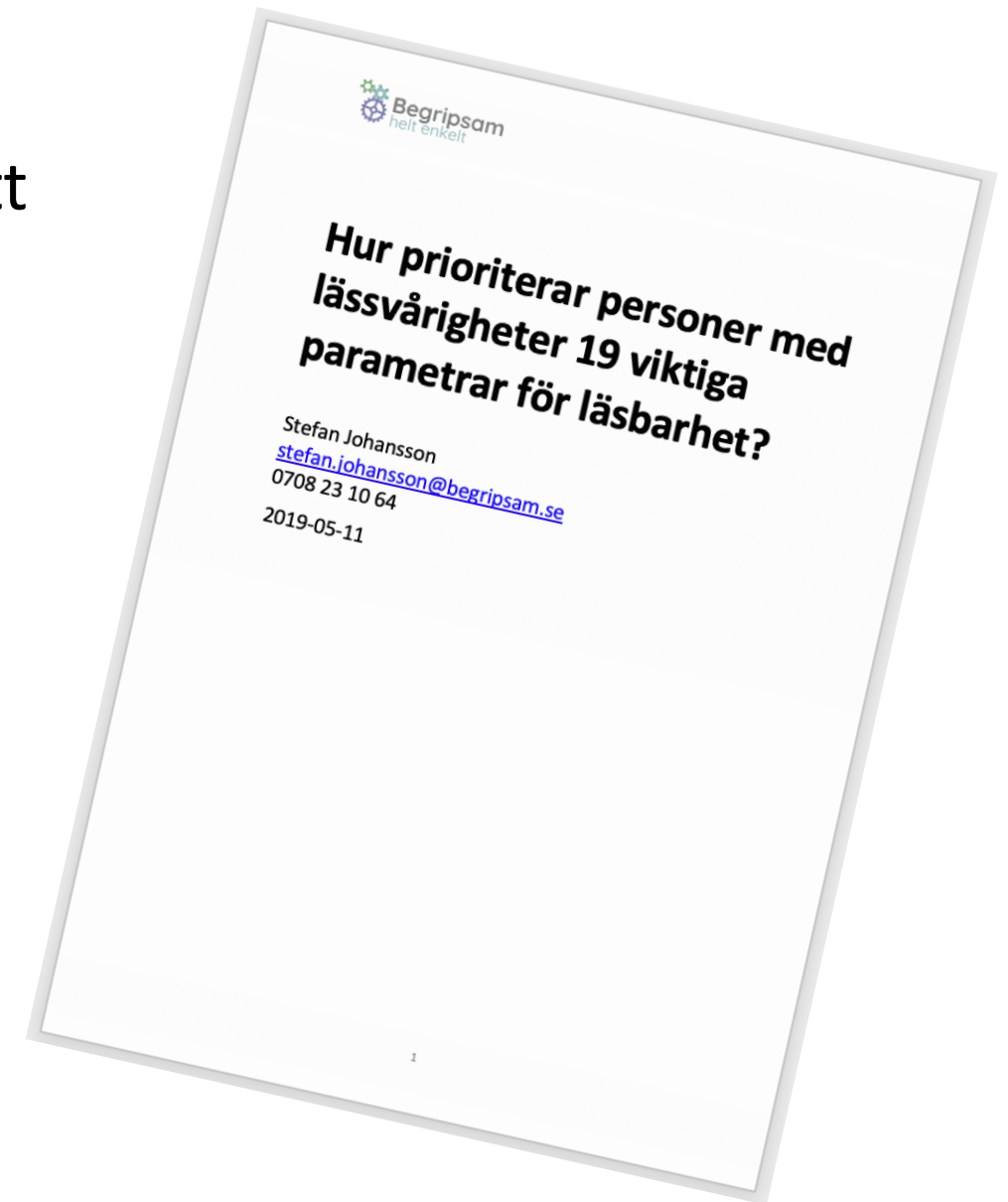
Samtliga		Koncentrations- svårigheter	Känslig för starka intryck	Lässvårigheter	Minnes- svårigheter	Skriv- svårigheter	Svårt att förstå
1	Att det finns en rubrik som beskriver innehållet	6	3	2	9	4	6
2	Att rada upp information i punktlister	1	5	7	3	2	3
3	Att det finns mellanrum mellan stycken	3	2	3	2	5	1
4	Att långa texter är sammanfattade	4	1	5	10	3	8
5	Att det finns mellanrum mellan rader	8	9	6	6		2
6	Att det går att lyssna på texten	7	19	1	1	1	7
7	Att det finns bilder som förtydligar innehållet	10	7	10	8	9	4
8	Att markera viktiga ord med fet stil	2	8	9	12	10	11
9	Att informationen även finns som film	5	12	11	5	7	9
10	Att det finns en ingress	15	4	17	11	18	14
11	Att det viktigaste i texten kommer först	12	16	16	18	16	18
12	Att det finns mellanrubriker som förklarar innehållet	13	11	13	14	12	12
13	Att texten är kort	11	10	4	7	11	10
14	Att raderna är korta	9	6	8	4	8	5
15	Att de första orden i ett nytt stycke är fetmarkerade	16	15	12	15	15	16
16	Att det finns breda marginaler	19	13	19	19	19	19
17	Att låta bli att avstava ord	14	17	15	13	14	15
18	Att undvika förkortningar	18	18	18	17	17	17
19	Att storleken på bokstäver inte är för liten	17	14	14	16	13	13

Samtliga		Add/Adhd	Afasi	Autism	Dyskalkyli	Dyslexi	Språkstörning	Utvecklings- störning
1	Att det finns en rubrik som beskriver innehållet	3	1	2	6	6	5	5
2	Att rada upp information i punktlister	1	2	1	1	5	1	17
3	Att det finns mellanrum mellan stycken	2	6	4	3	4	2	6
4	Att långa texter är sammanfattade	5	17	8	2	2	4	16
5	Att det finns mellanrum mellan rader	7	3	7	7	3	6	4
6	Att det går att lyssna på texten	8	5	16	4	1	3	1
7	Att det finns bilder som förtydligar innehållet	10	4	9	8	14	9	7
8	Att markera viktiga ord med fet stil	17	10	11	5	8	13	9
9	Att informationen även finns som film	12	12	19	11	13	8	8
10	Att det finns en ingress	4	14	6	18	18	11	3
11	Att det viktigaste i texten kommer först	6	9	15	12	15	18	2
12	Att det finns mellanrubriker som förklarar innehållet	16	11	14	17	9	14	18
13	Att texten är kort	13	8	12	13	7	12	15
14	Att raderna är korta	9	7	5	10	10	15	14
15	Att de första orden i ett nytt stycke är fetmarkerade	11	18	13	9	11	17	10
16	Att det finns breda marginaler	19	15	18	19	19	19	19
17	Att låta bli att avstava ord	15	13	10	14	16	7	12
18	Att undvika förkortningar	18	19	17	16	17	9	11
19	Att storleken på bokstäver inte är för liten	14	16	3	15	12	16	13

I projektet har vi vidareutvecklat ett verktyg för jämförelser.

Vi kallar det Compair.

Resultatet från testet finns i en rapport.

Workshop

Textens utformning
Granskat material: <https://www.val.se/svenska-valsystemet/valsedlar-och-personrosta/rosta-pa-parti-och-person.html>

Rubrik	😊	😐	☹️	Inne aktuellt
Det är lätt att se vad som är huvudrubriken	2x	x		

Kommentar
Man kan ta miste på menyn som en rubrik. Kanske fet.

Ingress	😊	😐	☹️	Inne aktuellt
tydligt vad som är en ingress		x	2x	
storlek som rubriken under				

Informationsmaterial

Namn: Hussein
Bor i Hudiksvall
Ålder: 23
Lastbilschaufför

- **Läsmönster:** Läser inte alla ord och läser ibland samma rad flera gånger

Förkortningar

Lätt _____ Svårt

Engelska ord i svensk text

Lätt _____ Svårt

Texten ska helst vara kort

Inte viktigt _____ Viktigt

Rubriker och mellanrubriker

Inte viktigt _____ Viktigt

Viktiga ord är markerade med fet stil

Inte viktigt _____ Viktigt

Avstavade ord

Lätt _____ Svårt

Det viktigaste ska komma först

Inte viktigt _____ Viktigt

"Jag brukar be någon hjälpa mig att läsa och berätta om det är nåt viktigt"

Hussein valde ett jobb där han tänkte att det inte skulle behöva läsas så mycket och där han fick köra bil. Intresset för bilar är stort och Svenska Rallyt är något Hussein besöker varje år. När Hussein upptäckte talböcker började han läsa igen. Han har testat Legimus men tycker den är krånglig, så nu blir det mest Storytel. Annars var det en lång period efter skolan då han inte läste något alls. På datorn i skolan hade Hussein Stava Rex och en talsyntes och han fick en del böcker inlästa.

Hussein samlar alla brev i en hög hemma. Hans mamma kommer förbi då och då och hon brukar berätta om det är något viktigt.

På jobbet får Hussein muntlig information och korta grejer på SMS från sin chef, som vet att Hussein tycker det är jobbigt att läsa.

Det är egentligen mer läsande och skrivande i en lastbil än vad Hussein trodde. Packsedlar, körorder, koder som ska matas in, vikt på last som ska registreras. Det kan se ut som det är rörigt i hytten. Papperslappar, tomma snusdosor och snabbmatsförpackningar blandas, men han har stenkoll på var olika papper ligger. Hussein skriver ibland in fel adress i gps:en och han är berömd bland kollegorna för att koppla på fel släp när han blandat ihop registreringsskyltarna.

Läsa av siffror

Få text uppläst

Förklarande bilder

Lätt

Svårt

Namn: Lova
 Bor i Alingsås
 Ålder: 19
 Går på gymnasiet

- Läsmönster: Plockar ord här och där och har till slut tittat på nästan alla ord

Sammanfattning

Inte viktigt ————— Viktigt

Texten ska helst vara kort

Inte viktigt ————— Viktigt

Det viktigaste ska komma först

Inte viktigt ————— Viktigt

Korta rader

Inte viktigt ————— Viktigt

Enkla ord

Inte viktigt ————— Viktigt

Rubriker och mellanrubriker

Inte viktigt ————— Viktigt

Viktiga ord markerade med fet stil

Inte viktigt ————— Viktigt

Mellanrum mellan stycken

Inte viktigt ————— Viktigt

"Ibland låtsas jag att jag förstår"

Lova lägger ner mycket tid på att försöka läsa allt som skolan kräver. Vissa lärare förstår vilket stöd hon behöver, medan andra inte bryr sig. Skolan skulle behöva göra mer anpassade förkortade texter. Det gäller alla skolämnen.

Det tog lång tid för Lova att bygga upp ett ordförråd. Hon behöver läsa och höra orden många gånger för att sortera in dem i rätt fack.

Lova får lägga ner mycket jobb på att läsa en text. Det som många andra tycker är en ganska kort text kan ta Lova flera timmar att verkligen förstå. Det går liksom inte bara att läsa igenom en gång och tro att texten sitter. Hon behöver repetera för att förstå budskapet. Det tar mycket tid och mängden texter från skolan ökar hela tiden utan att texterna är anpassade.

Trots all möda att förstå kan det hända att Lova ändå inte har

förstått texten fast hon upplevde det så.

Lova har ibland svårt att hitta det rätta ordet. Det finns liksom inne i huvudet, men vägrar att komma ut. Lova kan också behöva stöd med filmer och bilder för att förstå ord, begrepp och sammanhang. Uppläst text kan vara bra men det kan också bli för mycket information att lyssna till och hinna förstå. Att läsa mellan raderna är svårt.

Lova "väger" tyngden av en text genom att snabbt kolla igenom omfattningen. Första intrycket av en text är mycket viktigt. Om den ser ut att vara lätt att läsa så blir den också lite lättare.

Eftersom så mycket kraft går åt till själva läsandet missar Lova lätt detaljer i texten och hon har svårt att hänga med om det finns parallella handlingar.

Förklarande bilder

Förkortningar

Avstavade ord

Lätt

Svårt

Kompendium:

Ladda ner från
www.begripligtext.se

Råd och tips från Begriplig text – ett exempel

Rubriker

Grafisk utformning:

- Syns det tydligt vad som är en huvudrubrik?

Begripligt innehåll:

- Beskriver rubriken vad texten handlar om?
- Går det att välja enklare ord?
- Fångar rubriken läsarens intresse?
- Är det lätt att förstå rubriken?

Därför är det viktigt med rubriker

Grafisk utformning:

- En rubrik som syns tydligt hjälper läsaren att orientera sig på sidan.
- Rubriken visar var texten börjar.

Begripligt innehåll:

- Rubriken ska berätta för läsaren vad texten handlar om
- Rubriken ska locka läsaren att börja läsa.
- En bra rubrik ger förförståelse till texten, vilket underlättar läsningen i sin helhet.
- En lång rubrik med långa ord kan göra att hela texten upplevs svårläst, oavsett om det som följer är enkelt att läsa.

Tänk på:

Rubriker ska vara så korta som möjligt, men ändå täcka innehållet i texten och väcka intresse för fortsatt läsning.

Andra källor:

- Myndigheternas skrivregler, avsnitten 3.5, 1.5.2 och 2.1.3
- Svenska skrivregler, avsnittet 1.6, särskilt 1.6.2
- Webbriktlinjer.se: Skriv beskrivande rubriker och etiketter. <https://webbriktlinjer.se/riktlinjer/61-skriv-tydliga-och-berattande-rubriker/>

Vi kommer att ha material på webben även när projektet är slut

Tack för oss!

www.begripligtext.se